

Socialdepartementet
S2019/01774/FS
S2019/02695/FS
103 33 Stockholm

Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) och Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Sammanfattning

Föreningen Vetenskap och Folkbildning är i grunden positiva till utredningen 2019:15 och dess slutbetänkande 2019:28.

Speciellt välkomnar vi förslagen:

- att lagstiftningen hänvisar till "allvarliga sjukdomar" istället för att räkna upp specifika sjukdomar.
- att åldersgränsen för utredning och behandling av barn av andra än hälso- och sjukvårdspersonal höjs från 8 till 15 år.
- att KAM-behandlingar ska beskrivas på 1177. Det är dock viktigt att det görs på ett vetenskapligt sätt.
- att utredningen inte rekommenderar ett register över KAM-utövare. Ett sådant register riskerar att få motsatt effekt och att ge legitimitet till okvalificerade personer.

Vad gäller vissa delar av utredningen har vi synpunkter som vi önskar tas i beaktande:

- Symtomlindring: Vi anser att utredningen inte har övervägt hur psykiatriska diagnoser i princip är detsamma som symtomdiagnoser och att detta riskerar att lämna fältet öppet för icke kvalificerade utövare. Speciellt problematiskt blir detta i kombination med att symtombehandling enligt utredningen även skulle vara tillåten för barn.
- Akupunktur är inte en ofarlig behandlingsform och har ytterst tveksam effekt. Akupunktur bör därför, liksom kirurgi och injektioner, vara förbehållet legitimerad personal.
- Det är viktigt att det säkerställs att KAM-utbildning inom vårdutbildningen är strikt vetenskaplig och inte kan utgöra en plattform för KAM-propaganda.

Allmänna kommentarer

Många KAM-behandlingar är relativt ofarliga, men det finns också de (till exempel örtpreparat och kosttillskott) som påverkar eller rentav motverkar effekten av konventionell medicin.

Behandlingarna kan dessutom vara väldigt kostsamma för den enskilda patienten. Men den största risken är kanske att patienter avstår från, eller "slarvar" med behandling i den vanliga vården, eftersom de på grund av sina KAM-behandlingar tycker att de redan gör mer än vad som ordinerats.

Många utredningar angående patientsäkerhet har kommit och gått genom åren utan att det lett till förändrad lagstiftning och reglering. Det är vår förhoppning vi nu får se betydande resultat baserade på den här utredningen.

Detaljerade synpunkter

Angående begreppet "symtomlindring": Ingen tydlig definition ges för "symtomlindring" och det föreslås inte heller någon åldersgräns för barn vad gäller detta. Detta är problematiskt, speciellt vad gäller psykiatriska diagnoser som i princip alla är symtomdiagnoser. I de riktlinjer som Socialstyrelsen fastställt är i princip alla de evidensbaserade psykologiska behandlingar som rekommenderas behandling av symtom. Risken är att det därför blir fritt fram för KAM-behandlare att ägna sig åt i princip alla evidensbaserade psykologiska behandlingsformer, oberoende av hur allvarliga besvär patienten har. Rörande KAM inom psykologisk behandling är ofta inte problemet att behandlingsmetoderna är alternativa, utan att dåligt eller obefintligt utbildade lekmän erbjuder behandling som påstås vara en av dessa etablerade behandlingsformer. Vi skulle därför vilja se en tilläggsformulering som specificerar att med "behandling" av psykiatriska diagnoser menas behandlingar som avser att ta bort eller avsevärt minska symtom som utgör diagnosen. "Symtomlindring" ska endast innebära att trösta och lindra följderna av symtomen.

Akupunktur: Utredningen föreslår att akupunktur undantas från förbudet mot kirurgi, injektioner och viss provtagning. Detta är vi starkt kritiska till, då det förekommer allvarliga olyckor som följd av akupunkturbehandling. Exempelvis dömdes i februari i år en utövare i Skåne till dagsböter för att på två olika patienter ha punkterat lungan och framkallat livsfara. Nu i augusti åtalades en kvinna av Jönköpings tingsrätt för grovt vållande till annans död efter att, enligt åtalet, orsakat skador på hjärtat med påföljande blödning i hjärtsäcken. Eftersom det dessutom är ytterst tveksamt att akupunktur har någon som helst positiv effekt anser vi att akupunktur inte ska undantas förbudet.

Utbildning gällande KAM: Vi håller med utredningen om att vårdutbildningarna bör innehålla kunskap om KAM. Detta är viktigt för att vårdnadsgivare ska kunna bemöta frågor och ovetenskapliga påståenden från patienter. Vad som är viktigt här är att hitta utbildare som har ett vetenskapligt förhållningssätt. Det får inte riskeras att det i brist på annan personal anställs KAM-entusiaster och KAM-utövare som utnyttjar detta för att propagera för ovetenskapliga behandlingar.

Detta svar har sammanställts av Föreningen Vetenskap och Folkbildnings ordförande Pontus Böckman, i samråd med leg psykolog & leg psykoterapeut Dan Katz, barnläkare Mats Reimer och föreningens styrelse.